

Vold

i et kjønnsperspektiv

Kulturelle "selvfølgeligheter":

- Offer = kvinnelig
- Gjerningsperson = mannlig

Aftenposten fra 2003:

- ”Det var (...) ikke mye som minnet om en 'farlig gjengleder' da hun entret vitneboksen. Tynn og sammensunket, med sped stemme og håret i musefletter, fremsto også hun som et offer, slik alle involverte i denne saken, både de fornærmede og de som mishandlet henne, gjør.”

- ”Jeg hadde ikke lyst til å fortelle ham det. Jeg følte at for sønnen min var jeg macho, du vet, en tøff kar. Jeg følte bare at jeg ikke var den tøffe karen jeg har framstilt meg som. Jeg følte det om min egen far, at han var en tøff kar. Faren min ditt og faren min datt. Nå føler jeg at jeg ikke er den tøffingen jeg pleide å være for ham.”

- Mattias: ”Man har jo vært mye ute og sånn, og det kommer fram, liksom, oftest utenlandske typer som skal forsøke å rane en, og en av dem var også utenlandsk. Med mer, så man er jo ganske vant, man har jo aldri gitt dem penger, de har jo aldri fått noen penger, det er jo mest skitsnakk, liksom. Dette her var jo litt mer seriøst ettersom de helt uprovosert og helt nyktre gikk fram og skulle rane oss, så det var vel forskjellen.”

Kulturelle "selvfølgeligheter":

- Å være offer er å være: svak, passiv, hjelpeløs, uten kontroll over eget liv
- Å være mann er å være: sterk, aktiv, i stand til å ta vare på seg sjøl, med full kontroll

Kvinnebevegelsen ville:

- At kvinner skulle *anerkjennes som ofre*, for lovbrudd som voldtekt, incest, kvinnemishandling
- Ha aksept for at det handlet om *offer* og *gjerningsperson*, ikke to parter i et samspill med like mye skyld
- At kvinner skulle *anerkjennes som aktører i sitt eget liv*, med styrke og handlekraft

To betydninger av begrepet offer:

- Offer er en *sosial posisjon*. Det sier ingenting om personlige egenskaper
- Offer er et ord vi bruker om bestemte væremåter og egenskaper

Pape og Stefansen:

- 1) 14% av kvinnene og 8 % av mennene svarte ja på spørsmålet om de noen gang hadde blitt utsatt for vold fra en partner, ut fra sin egen oppfatning av hva fysisk vold handlet om.
- 2) Langt flere kvinner enn menn var blitt utsatt for *grove* former for fysisk vold fra en partner eller tidligere partner – 12 % kvinner mot 3 % menn.
- 3) Kvinnelige ofre for partnervold var mer alvorlig viktimitisert enn mannlige ofre, ikke bare i fysisk forstand, men også med hensyn til å ha vært utsatt for alvorlige trusler, grove krenkelser og kontroll fra en partner.

Ulike former for vold i parforhold:

- "Episodisk partnervold" er mindre alvorlig, forholdsvis utbredt og har en uklar kjønnsprofil
- "Patriarkalsk terrorisme" er alvorlig, forekommer sjeldnere og har en klar kjønnsprofil: kvinnemishandling

Knut Kolnar:

- *Sentripetal vold*: Fører utøveren mot samfunnets sentrum, er legitim, gjør utøveren til en virkelig mann
- *Peripetal vold*: Fører utøveren mot samfunnets marginer, er illegitim, kan gjøre utøveren umannlig

Kolnar om "den mannlige voldsbalanse"

- "På den ene siden kreves det av mannen at han må beherske et voldsrepertoar, samt utvikle de mentaliteter og den type kroppslighet som støtter opp under dette, for å fremstå som en riktig mann. På den andre siden kreves det at han også utvikler et sett alternative sensibiliteter for å fremstå som fullverdig mann. Dette inkluderer de ferdigheter og egenskaper som trengs for å beherske en økonomisk sfære og inngå som konstruktiv medspiller i arbeidslivet. I tillegg kommer de kvaliteter og verdier som er nødvendig for å opprettholde en levende familiesfære."

- Volden kan være både sentripetal og peripetal *samtidig*: den skaper maskulinitet, men marginaliserer også

Gutt i K-gjengen:

- ”Ja, det er bare å vise seg litt, det. For eksempel, du kommer i slåsskamp...Folk snakker: Kom igjen, kom igjen, da! Du gidder ikke snakke, går rett på sak: bang! bang! Gir'n skikkelig juling, han detter ned, så bare går du din vei. Så sier folk: He, han der er tøff, han kan slåss, han kan sånn og sånn. Så snakker de, og så kanskje de går rundt og så møter de noen andre som sier: Jævlig, he, jeg så at han banka han, ikke sant. Så snakker de og snakker de, og så til slutt så har du fått deg en plass, ikke sant.”

Eva Lundgrens informant:

- "Eg tykte det var rett å slå. Eg har aldri vore sånn som har dengt for å denge. Eg har alltid hatt Gud med meg. Eg visste kva som var rett å gjere, når ho blei for laussluppen og liksom skulle ta frå meg det å vere den som passa på at alt gjekk rett til. Når ho gav seg til å finne på å styre, så hende det nok at eg måtte slå ho for å sette ho på plass. (Intervjueren spør om han mener at han skal oppdra kona si). Ja, det er heilt klart, det står i Bibelen au, det."

Eva Lundgrens informant 2:

- ”Det første slaget, det må jeg si, det kom spontant. Men da jeg oppdaget hvordan dette gav myndighet...styrke, markering, så gav det meg en kraft til å gjennomføre det. (...) Det har et mål (...) Og jeg vil være mann. Være mann for den kvinne som jeg skal leve med. Og da må jeg gjøre det som er nødvendig for å få det til. Overfor kvinnene som jeg er gitt.”

Sidsel Natland:

- Kan vold være en måte å skape en alternativ femininitet på, en "opposisjonsfemininitet?"
- I volden er det både opposisjon mot og tilpasning til den tradisjonelle, normative femininiteten

Miller om jenter i kjønnsblandete gjenger:

- På den ene sida må gjengjenter være avvikende i forhold til samfunnet generelt for å sikre seg en plass i gjengen.
- På den andre sida risikerer hun å bli straffet av andre gjengmedlemmer hvis hun er *for* avvikende. Mannlige gjengmedlemmer holder gjerne på visse standarder for akseptabel kvinnelig oppførsel, når det gjelder spørsmål som seksuell atferd, stoffbruk, vold og det å få barn tidlig.

For både kvinner og menn kan volden være

- Skapende – skape maskulinitet og alternativ femininitet
- Marginaliserende- skyve utøveren ut i samfunnets ytterkant